

Bogár László: Bretton Woods dollár 80

2024 október 29. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Lehet-e békés egyezség, vagy a permanens világháború az egyetlen „megoldás”.

Az elmúlt közel hatszáz év során évszázadonként egy-egy újabb nyugati nemzetállam uralta globális

birodalomként a világot, Portugália, Spanyolország, Hollandia, Franciaország, Nagy Britannia és most az Amerikai Egyesült Államok. Ezt a konstrukciót valahogy úgy kell elképzelnünk, hogy a nemzetállami talapzatra települ rá egy világbirodalmi szuperstruktúra, amely a kereskedelem, a pénz és a média közvetít? mez?i feletti totális uralomra épül.

A központi kategória természetesen a pénz, de kereskedelem nélkül a pénz nem értelmezhet?, és a média feletti uralom „gyártja le" a pénz iránti (legalább látszólagos) bizalmat a birodalmi véleményhatalmi rendszer stratégiájának megfelel?en. A pénzben való vagyonfelhalmozás értelemszer?en mindig az éppen aktuális világbirodalom valutájában látszik a legcélszer?bbnek lévén, hogy egy globális birodalom pénze a legbiztonságosabb. A portugál uralom esetében az arany escudo, a spanyol világbirodalomban az ezüst peso, a holland világbirodalom idején az arany gulden, a franciáknál a „Lajos-arany" (Louis d'or), majd az ezüstre épül? font sterling és végül az arany alapra épül? amerikai dollár.

Hosszú út vezetett a font megkérd?jelezhetetlen világpénz uralmától a dollár totális világuralmáig, vagyis a globális pénzhatalmi rendszernek a londoni Cityb?l a new yorki Wall Streetre „költözéséig". Az els? lépést a Federal Reserve (FED) vagyis az Amerikai Egyesült Államok „nemzeti bankjának" rejtélyes körülmények között zajló létrehozása volt 1913-ban. A brit birodalom degenerálódása már a 19. század végén érzékelhet? volt, ám a következ? világbirodalmi pozíciót természetadta módon magának követel? Német Birodalom helyett a világ „nem létez?" urai az Amerikai Egyesült Államokat tekintették a következ? világbirodalomnak. Az Egyesült Államok világkereskedelem feletti uralma 1913-ban már teljes volt, és készül?dött a média feletti totális uralom Hollywood-ban megtestesülve, ám a pénz feletti uralom a világhatalmi szuperstruktúra döntése nélkül elképzelhetetlen volt. Az 1913-ban rendezett titkos találkozón megszületett a döntés, ám még újabb 31 évet kellett várni az ünnepélyes beiktatásra, amelyre éppen nyolcvan évvel ezel?tt egy New Hampshire-i kisvárosban Bretton Woods-ban került sor.

Maga a világkonferencia ugyan már nyáron lezajlott, de a Valutaalap és Világbank Washingtonban rendezett éves közgy?lése most emlékezett meg az eseményr?l. Az Egyesült Államok globális pénzhatalmi státusának végleges rögzítése mellett e pénzhatalom-gyakorlást el?segít? intézményt is Bretton Woodsban hozták létre. Van valami diszkrét bája annak, hogy a dollár világbirodalmi talapzata létrehozásának els? lépesére az els? világháború el?tti évben került sor, míg a folyamatot lezáró Bretton Woods-i egyezményre a második világháború utolsó el?tti évében. Ez is azt a feltételezést er?síti meg, hogy ez nem két világháború volt, hanem egy újabb harmincéves háború a Német Birodalom ellen. Annyi a különbség, hogy az els? harmincéves háború 1618 és 1648 között „csak" a németség szakrális nemzetét rombolta le, ebben a 20. századi „harmincéves" háborúban a németség második államnemzetét plusz a csapdaként kikényszerített harmadik birodalmát számolták fel a világ „nem létez?" urai.

Bretton Woods-ban a most már minden dimenzióban „hivatalosan" is globális birodalommá váló Amerikai Egyesült Államok vállalta, hogy minden állam központi bankja számára rögzített árfolyamon korlátlan mennyiség? aranyat ad át. Vagyis a dollár bankjegy valójában aranyra szóló váltóként m?ködött. Amerikának volt ugyan több, mint harmincezer tonna aranytartaléka, de ez aligha lett volna elég ígértének teljesítésére. Ráadásul az amerikai béreknél sokkal alacsonyabb bérköltséggel dolgozó európai ipar az Egyesült Államokba exportált áruiért lényegében „zöld papírfecnit kapott" meg azt ígéretet, hogy ez „aranyat ér". Amikor De Gaulle francia elnök tesztelni próbálta 1967-ben a rendszert, aranyat nem kapott, de polgárháborút 1968-ban igen. Aztán 1969-ben lemondott 1970-ben meg is halt A rendszer formálisan 1971 augusztusáig m?ködött, ám Nixon amerikai elnök „ideiglenesen felfüggesztette", a rögzített paritást s ami azóta zajlik az a világ olyan példátlanul brutális kifosztása, amely az Amerikát megel?z? világbirodalmakénál is kegyetlenebbnek bizonyult.

Elég arra gondolnunk, hogy ez a 27 éven át fennálló rögzített árfolyam nagyjából egy az egyben m?ködött, vagyis egy gramm arany alig került többe, mint egy dollár, ma viszont egy gramm arany több, mint 88 dollárban kerül. A világ dollárban tartalékoló országai, vagyis a világ országainak dönt? többsége, azt veszítette el, ami az 1,2 dollár és a 88 dollár között van, ha akkor aranyra válthatta volna, aranytartaléka több, mint hetvenszer annyit érne dollárban, mint amennyit ma ér. Ebb?l talán képet alkothatunk arról, hogy miképpen is lehet a világpénz pozíciót fegyverként használnia egy világbirodalomnak az egész világ ellen.

Ám az elmúlt 53 év alatt a világ is sokat tanult, és a most zajló világháborút ugyanazért robbantotta ki az amerikai világbirodalom, hogy ezzel megfélemlítve a világot egyértelm?vé tegye globális hatalmát, ám e törekvése egyre inkább összeomlani látszik. A „nem Nyugat" alternatív globális hatalmi struktúrává kezd válni, és ha óvatosan is, de a világkereskedelem után a pénzhatalmi rendszer feletti ellen?rzést is szeretné megszerezni.

Az amerikai elnökválasztás egyik f? kérdése éppen az, hogy mi lesz a birodalommal. Lehet-e békés egyezség, vagy a permanens világháború az egyetlen „megoldás”.

Bogár László

A szerz? közgazdász

www.magyarhirlap.hu

Ajánló